

NATO: LONDRA ZİRVESİ'NDE DAYANIKLILIK TESTİ

MURAT ASLAN

SETA | PERSPEKTİF

ARALIK 2019 · SAYI 250

- Başat aktörlerin küresel beklentileri nelerdir ve bu NATO'yu nasıl etkileyebilir?
 - NATO blokunda çatlak var mı?
 - NATO'nun geleceği nasıl şekillenebilir?

GİRİŞ

Yetmişinci yılına adım atan NATO Soğuk Savaş sonrasında dönüşen güvenlik ortamı ve tehdit algılarındaki hızlı değişim nedeniyle stratejik misyonunu tanımlama konusunda önemli meydan okumalarla karşı karşıyadır. 11 Eylül saldırılarına kadar “belirsizlik” veya “terörizm” gibi geleneksel ve konvansiyonel olmayan tehditlere yönelik kendi meşruiyetini sağlamaya çalışan NATO söz konusu belirsizliklere rağmen üye sayısını yirmi dokuza yükseltmeyi başararak genişleme yönünde stratejik adımlar atabilmiştir. Genişleme yeni sorun sahalarını gündeme taşıırken güvenlik ortamında yaşanan çarpıcı gelişmeler NATO'yu geleneksel olarak sadece üye ülkelerin savunmasını önceleyen bir örgüt olarak değil uluslararası güvenliğin en önemli güvenlik öznelerinden birine dönüştürmüştür. Üye ülkelerin katkı ve “oydaşma”sına bağımlı NATO icra edilen operasyonlarda kolektif güvenlik anlayışının sınırlarını yeni güvenlik ortamında test etmek zorunda kalmıştır. NATO bugün uluslararası güvenlik sorununun bütünüyle ilgilenen bir örgüt haline gelmiştir.

NATO'nun dönüşümünü gerektiren yeni sınırlar ve ortam –küresel konjonktürün gölgesi altında– çıkar çatışması ve maksimizasyonu gayretindeki üye ülkeleri bir yandan Brüksel'de kolektif güvenlik istikametinde yan yana getirmiş diğer taraftan da Libya ve Suriye gibi kriz bölgelerinde farklı çıkar ve beklentiler ekseninde yüzleştirmektedir. Londra'da 3-4 Aralık 2019'da gerçekleştirilecek NATO zirvesi üye ülkelerin müttefiklik ile bireysellik bağlamında alacakları pozisyona etki edebilecektir. Bu çerçevede NATO'nun başat üye ülkelerini küresel beklentiler, bölgesel amaçlar ve ülke bazında çıkarlar bağlamında ele almak, ittifakta herhangi bir çatlak olup olmadığını incelemek ve yeni tehdit/riskler ışığında yeniden yapılandırma ihtiyacını tartışmak gerekmektedir.

BAŞAT AKTÖRLERİN KÜRESEL BEKLENTİLERİ VE BUNUN NATO'YA ETKİSİ

Küresel beklentiler tehditlerin tanımlanması, önceliklerin belirlenmesi, ittifakın asgari siyasi müştereklerinin belirlenmesi, belirlenen ihtimallere yönelik plan-

MURAT ASLAN

1991'de Kara Harp Okulu'nun Yönetim Bölümü'nden mezun oldu. TSK bünyesinde muhtelif görevler aldı. Aynı dönem içinde ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde 2006-2010 arasında yüksek lisans, 2011-2017 arasında doktora eğitimini tamamladı. Akademik çalışmalar yapmak üzere TSK'dan –kendi isteğiyle– Şubat 2017'de emekli oldu. Başkent ve Hasan Kalyoncu üniversitelerinde siyaset ve uluslararası ilişkiler alanında muhtelif dersler vermeye müteakip Hasan Kalyoncu Üniversitesi'nden kadro olarak öğretim üyesi oldu. Savunma ve güvenlik çalışmaları kapsamında güç kavramı, istihbarat ve propaganda kavram ve uygulamaları üzerinde yoğunlaştı. Halen Hasan Kalyoncu Üniversitesi öğretim üyeliği ile birlikte SETA Güvenlik Çalışmaları araştırmacısı olarak görev yapmaktadır.

ların yapılması, nihayetinde ülkelerin ve NATO'nun kaynaklarının konsolide edilmesi gibi hususlara doğrudan etki etmektedir. Üye ülkelerin bireysel çıkarlarını küresel ölçekte etkileri olabilecek siyasi, askeri ve ekonomik dalgalanmalar NATO'nun genel amaçları hilafında tahrik etmektedir. Nitekim birçok konu başlığı olmasına rağmen üç küresel beklenti Londra Zirvesi'nde NATO'ya şekil verebilecektir. Bunlar küresel güç mücadelesinde NATO'nun rolü konusunda üye ülkeler arasında yaşanan anlaşmazlık, nükleer silahlanma yarışının ittifaka etkisi ve savunma harcamalarının başat üye ülkelerin savunma sanayiine aktarılması hususunda yaşanan rekabet şeklinde özetlenebilir.

Küresel güç mücadelesinde ABD, Avrupa, Çin ve Rusya Federasyonu'nun Soğuk Savaş sonrası birbirlerine yönelik "çoklu" denge döngüsü istikametinde adımlar attıkları görülmektedir. "ABD ve Avrupa" ile "Rusya ve Çin" blokları arasındaki rekabetin ekonomi, ticaret, finans ve nüfuz bölgesi yaratma söz konusu olduğunda aslında kendi aralarında da vuku bulduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle ABD ve Çin'in ticaret savaşı kadar ABD ve Avrupa'nın, Washington'a bağımlılık-bağımsızlık ekseninde örtülü bir mücadele içerisinde olduğu ortadır. Bu çerçevede aynı ittifak içindeki güç odaklarının kolektif güvenlik söz konusu olduğunda aynı masa etrafında otururken AB üyeliği gibi değişken kimlik algılarının gölgesi altında ise farklı hesaplar içinde oldukları bilinmektedir.¹ Başat NATO üyeleri yanında –Suriye örneğinde görüldüğü üzere– Türkiye gibi bağımsız ama NATO ile uyumlu politikalar üretmek isteyen veya başat aktörlerin sağladığı garantilerin rahatlığı içinde kalmak isteyen müttefiklerin tercihleri ise "büyük strateji" nin belirleyici unsuru haline gelmiştir. Bu durumda NATO'nun yapısal problem alanları olarak şunlar kendini hissettirmektedir:

- İç siyasi veya ekonomik rekabet koşulları altında kendi üyeleri arasında yaşanan sorunlar karşısında çıkmaza girmesi
- Öte yandan küresel rekabette "sert güvenlik"

1. Stewart Patrick, "The World Order is Starting to Crack", *Foreign Policy*, 25 Temmuz 2018.

ile pek ilgisi olmayan alanlarda Rusya ve/veya Çin ile yaşanan sorunlara yönelik çözüm üretilebilmesi

- AB ile aynı anda NATO'ya üye olan ülkelerin farklı mekanizmaları çalıştırma arzusu²

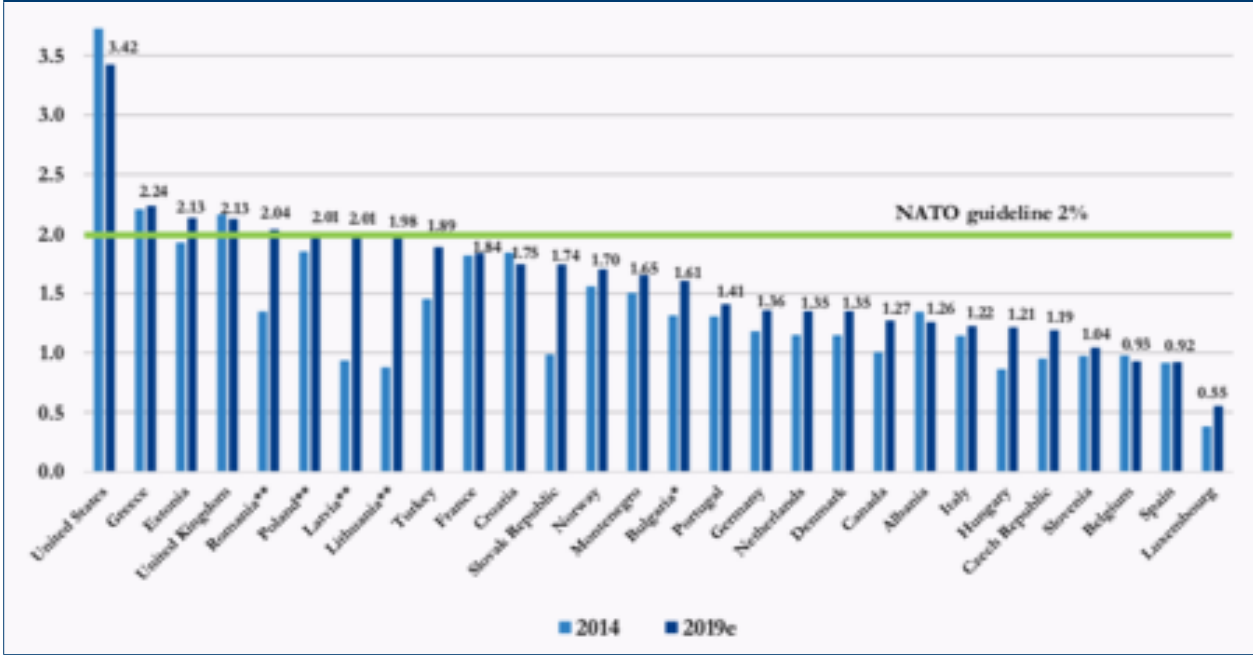
Küresel rekabetin bir uzantısı olan ancak çarpan etkisi nedeniyle rekabeti Soğuk Savaş yıllarının ötesine taşıyabilecek bir diğer husus nükleer silahların sınırlandırılmasını engelleyen antlaşmaların 2021 sonrasında rafa kaldırılacak olması olabilir. ABD ve Rusya Federasyonu'nun nükleer silahlanma istikametinde mevcut sınırlamaları kaldırmasıyla yaşanabilecek nükleer silahlanma ve sevk sistemleri edinme eğilimi halen NATO'nun Avrupalı üyelerini endişeye sevk etmektedir.³ Özellikle orta menzilli nükleer silahların üretimi ve konumlandırılmasında engellemelerin ve denetim mekanizmasının ortadan kaldırılması NATO'nun Avrupalı üyelerini doğrudan etkileyebilecek niteliktedir. Nitekim nükleer silahlara erişme azmindeki orta ve küçük ölçekteki devletlerin ve devlet dışı silahlı grupların erişebildikleri yetenekler Avrupa'nın güvenliğini tehdit eder seviyededir. Bu çerçevede Basra Körfezi başta olmak üzere küresel ölçekte potansiyel kriz yaratabilecek bölgelerde rekabet halindeki ülke veya blokların nükleer silah edinme gayretleri Soğuk Savaş'ı gölgede bırakabilecektir.⁴ Küreselleşme ve teknolojinin ulaştığı seviye dikkate alındığında ABD'nin tek taraflı eylemleri ile Rusya ve Çin gibi halen yükselen güçlerin "nükleer" bilek güreşi NATO'nun diğer üyelerini söz konusu iki dev-

2. Celia Belin, "NATO Matters, But the EU Matters More", Brookings Institute, 2 Nisan 2019, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2019/04/02/nato-matters-but-the-eu-matters-more>, (Erişim tarihi: 30 Kasım 2019).

3. "Annual Progress Report on the Implementation of the European Union Strategy against the Proliferation of Weapons of Mass Destruction (2018)", AB Resmi Gazetesi, 14 Haziran 2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2019:202:FULL&from=EN>, (Erişim tarihi: 30 Kasım 2019).

4. İspanya Stratejik Çalışmalar Enstitüsü tarafından İspanya Savunma Bakanlığı için 2016 yılı Kasım ayında hazırlanan rapor, kitlesel imha silahlarının devlet dışı aktörler tarafından ele geçirilmesi ihtimali ve alınması gereken tedbirleri incelemektedir. Bkz. Ministry of Defence (Spain), "Non-State Actors and the Proliferation of Weapons of Mass Destruction", Spanish Institute of Strategic Studies, (Kasım 2016).

GRAFİK 1. NATO ÜYESİ ÜLKELERİN SAVUNMA HARCAMALARININ GSMH'YE ORANLARINDA YAŞANAN DEĞİŞİM (YÜZDE, 2014-2019)

Kaynak: "Defence Expenditure of NATO Countries (2012-2019)", NATO Basın Açıklaması, 25 Haziran 2019,

let yanında nükleere ulaşmaya çalışan kırılğan devletler ve terörist aktörlere karşı çare aramaya itebilir. Dolayısıyla Londra Zirvesi ajandasına ne kadar yansıtacağı belirgin olmasa da nükleer meselelerin aynı zamanda bir NATO sorunu olması beklenmelidir.

Nükleer kaygıları takviye edebilecek küresel kaygı nedenlerinden bir diğeri de silahlanma eğilimleridir.⁵ Küresel savunma sanayiinin erişilebilirlik ve rekabet bağlamında mevcut pazar payları ABD, Rusya, Çin ve Avrupa ülkelerini karşı karşıya getirirken önceleri devletlerin ihraç etmekte nazlandığı silah sistemlerini uygun koşullarda ve ilginç bir şekilde "zorla" kendi müttefiklerine ihraç etmeye çalıştıkları anlaşılmaktadır. Ülkelerin (Grafik 1'de görüldüğü üzere) savunma harcamalarında bir dengesizlik olsa da zengin Batı Avrupa ülkelerinin yüzde 2 bandına yakın bir savunma harcaması yapmadıkları görülmektedir.⁶ Dolayısıyla ABD tarafından teşvik edilen savunma harcamalarının

artırılması hususu Batı Avrupa ülkelerine verilen bir mesaj niteliğindedir.

Zenginler kulübünün savunma harcamalarında "cimri" davranması nedeniyle NATO üyelerinin gayrisafi milli hasıllarının yüzde 2'sini savunma harcamalarına ayırması gerektiği argümanının "NATO'nun gerçekten savunulması için atılan bir adım mı?" veya "ABD'nin savunma sanayiini canlandırmak için bir taktik mi?" olması istikametinde ciddi şüpheler mevcuttur. Ancak savunma harcamalarının artırılması marifetiyle NATO'nun askeri caydırıcılığının canlı tutulması, üye ülkelerin askeri kapasitesini geliştirilmesi ve İttifakın hazırlılık seviyesinin artırılmasının amaçlandığı da akılda tutulmalıdır. Sonuçta NATO'nun Londra Zirvesi sadece söz konusu bütçe payının ayrılması konusu değil aynı zamanda nasıl harcanacağı tartışmalarına da sahne olabilir. Türkiye örneğinde görüldüğü üzere S-400 hava savunma sistemi tedariki gibi abartıyla kamuoyuna sunulan problem sahaları genel savunma harcamaları yanında küçük ancak istikamet belirleyici bir ayrıntı olarak belirlemektedir. Nihayetinde Türkiye ve Avrupa, ABD gibi savunma ürünlerini ihraç etmek ve kazanç sağlamak arzusunda.

5. "SIPRI Yearbook 2019", SIPRI, https://www.sipri.org/sites/default/files/2019-06/yb19_summary_eng.pdf, (Erişim tarihi: 30 Kasım 2019).

6. "Defence Expenditure of NATO Countries (2012-2019)", NATO Basın Açıklaması, 25 Haziran 2019, https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2019_06/20190625_PR2019-069-EN.pdf, (Erişim tarihi: 30 Kasım 2019).

BLOK İÇİNDE BLOKLAŞMA: NATO'DA ÇATLAK NE KADAR DERİN?

NATO'nun –tehdit algıları kapsamında– hangi coğrafya ve tehdit unsurları düzleminde kendisini kriz ve savaşlara hazırlayacağı önemli bir konu başlığıdır. Nitekim zirve öncesinde Baltık Planı ile Türkiye'nin terörizmle mücadelede NATO'dan destek beklentisi belirgin bir şekilde müttefikleri milli/bölgesel kaygılarına öncelik tanınması hususunda rekabete yol açmıştır. Bu çerçevede Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron *Economist* dergisine verdiği röportajda şu hususlara değinmiştir:

- ABD'yi Suriye'den habersiz çekilmek ve Asya'ya öncelik vermekle suçlama
- Türkiye'ye yönelik NATO Antlaşması'nın 5. maddesinin muhtemel Esed rejimi saldırısı halinde işletilmesine yönelik tereddüt yaratan yaklaşımı
- Nihayetinde “Şu anda yaşadığımız NATO'nun beyin ölümüdür”⁷ ifadesi

Macron'a cevaben NATO Genel Sekreteri Stoltenberg ve Almanya Federasyonu Şansölyesi Merkel tarafından yapılan basın açıklamasında ise “Türkiye'nin meşru güvenlik kaygıları” hatırlatılmış ve Kuzey Amerika ile ittifakın birlikteliğine vurgu yapılarak Fransa'nın tutumu eleştirilmiştir.⁸ Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından aynı konuya yönelik olarak “Macron kendi beyin ölümünü kontrol ettirsin”⁹ ifadesi kullanılmak suretiyle Macron'a cevap verilmiştir. Türkiye'nin Suriye'deki güvenlik kaygılarına tamamen zıt eylem ve söylemlere başvuran Fransa'nın gerektiğinde NATO'nun kolektif güvenlik yapısını sorgulama cihetinde girişimler içinde olabileceği dikkate alındığında –Kıta Avrupası içinde dahi– farklı ajandaların ve örtülü bir rekabetin varlığını görmek mümkündür.

Kıta Avrupası, Britanya Krallığı ve Transatlantik ötesinin bahse konu rekabeti aslında yeni bir olgu değildir. İttifakın çalışma usulleri kapsamında milli çıkar-

7. “Fransa Cumhurbaşkanı Macron: NATO'nun Beyin Ölümü Gerçekleşti”, BBC Türkçe, 8 Kasım 2019.

8. “Merkel: Türkiye'nin Meşru Güvenlik Gerekçeleri Var”, NTV, 8 Kasım 2019.

9. “Erdoğan: Macron Kendi Beyin Ölümünü Kontrol Ettirsin”, DW Türkçe, 29 Kasım 2019.

lara yönelik NATO'yu şekillendirmek ve bir araç olarak kullanmak aslında başat aktörler için süreklilik arz eden bir yöntem olagelmıştır. Nitekim NATO'nun imkanlarının sınırlı olmasına rağmen potansiyel kriz bölgelerinin mevcut kapasitenin ötesinde olduğu gerçeği böyle bir rekabeti zorunlu kılmaktadır. Müttefiklerin kendileri dışındaki diğer ülkelerin ilgisini pek çekmeyen diğer kriz alanları konusunda şu örnekler verilebilir:

- Fransa ve İtalya için Akdeniz ve Ortadoğu-Afrika ile ilgili riskler
- Britanya Krallığı için deniz aşırı kaygılar
- Avrupa'nın doğusu ve kuzeyindeki müttefikler için Rusya'dan kaynaklı endişeler
- Türkiye için terörizmle mücadele ve Balkanlar-Kafkaslar-Ortadoğu kara parçalarıyla Karadeniz-Ege-Doğu Akdeniz güvenliği
- ABD'nin kendi çıkarları

Öte yandan mevcut kriz bölgelerinde de ortak çıkarlardan ziyade üye devletlerin milli çıkarları ön plana çıkmaktadır. Suriye vakası söz konusu çıkarsa için bir vaka olarak (Tablo 1'de görüldüğü gibi) ele alınabilir. Örneğin NATO üyesi olmalarına rağmen ABD, Fransa ve Türkiye'nin Suriye'deki şu farklı tavırları dikkat çekmektedir:

- Farklı amaçlar peşinde oldukları
- ABD ve Fransa'nın kolonyal dönemi hatırlatan strateji ürettikleri
- DEAŞ'ın bir neden, PKK/PYD'nin bir araç olarak kullanıldığı Suriye vakasında her iki devletin (Fransa ve ABD) DEAŞ Karşısı Koalisyon çatısı altında aslında farklı çıkarların gerçekleştirilmesine odaklandığı ve bu nedenle Macron'un ABD'yi eleştirebildiği
- Diğer iki aktörle karşılaştırıldığında Türkiye'nin ziyadesiyle beka ve güvenlik kaygılarının ön plana çıktığı
- İnsani davranış kodlarının sadece Türkiye'nin Suriye politikasında gözlemlendiği, Fransa ve

ABD, FRANSA VE TÜRKİYE'NİN SURİYE'DE AMAÇLARINA YÖNELİK BİR PERSPEKTİF

ABD

- İsrail'in güvenliği
- Ortadoğu'nun yeniden tasarımı
- Doğu Akdeniz'de inisiyatifi elde etmek
- İran'ı bölgeden çıkartma
- PKK/PYD gibi araçlarla yeni dengeler yaratma

TÜRKİYE

- Güvenlik
- Sınır güvenliği
- Siyasi istikrar
- İnsani nedenler
- Terörizmle mücadele

FRANSA

- Yeniden etkili bir aktör olma
- Doğu Akdeniz'de Rusya ve ABD gibi enerji oyununun içinde olma

ABD'nin Suriye'de insani yardım ve imar gibi alanlarda faaliyetinin kısır olduğu

- NATO'nun kolektif güvenlik örgütü olarak üyelerinin agresif yayılmacılık ve beka/güvenlik gibi uç noktalarda değişen kaygılarında bir dengeleme mekanizması olamadığı

Suriye vakası özelinde yapılan incelemenin yanında NATO'daki genel resim incelendiğinde İttifak içinde farklılaşma ve çıkarlarda daha milli tavır alınmasına yönelik bir atmosferin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu çerçevede ABD, PKK uzantısı gruplara Suriye'de destek vermiş ve Türkiye'nin meşru güvenlik kaygılarını geri plana itebilmiştir. Aynı şekilde Fransa Cumhurbaşkanı Macron, PYD-YPG temsilcilerini Elysee Sarayı'nda kabul etmiş ve Suriye'deki meşru güvenlik girişimleri nedeniyle Türkiye aleyhine söylemlerde bulunarak NATO'nun geleneksel ve meşru güvenlik garantilerini tartışmaya açmıştır. Öte yandan Fransa, AB'yi ABD'yi dengeleyecek şekilde askeri bir yapıya kavuşturma hevesi ile Almanya'nın potansiyel Fransa hegemonyasını önleme eğilimi kendini hissettirmiştir. Doğu Avrupa ülkelerinin, Rus algısı nedeniyle, gittikçe ABD nüfuzu altında olması ve "yaşlı" Avrupa'nın yetersizliği mevcut kırılmaları derinleştirmektedir.

NATO'NUN GELECEĞİ VE YENİDEN YAPILANDIRMA İHTİYACI

NATO üyesi ülkelerden başat olanların küresel düzeyde milli çıkarlarını gerçekleştirme güdüsüyle NATO'yu kuran antlaşmanın ruhuna aykırı girişimleri İttifakın geleceğine meydan okumaktadır. Öte yandan NATO başat aktörlerden ibaret olmayıp yirmi dokuz üyeye sahiptir. Dolayısıyla tüm üyelerin ortak kaygı ve güvenlik önceliklerine hitap etmek zorundadır.

Ayrıca küreselleşme ve yeni stratejik dengeler üye ülkelerin kendi kapasiteleriyle başa çıkamayacakları yeni tehditlerle/risklerle yüzleşmelere neden olmuştur. Örnek vermek gerekirse siber güvenlik, yapay zeka, hipersonik, iklim değişimi ve güvenlik sonuçları, bilgi güvenliği, insan güvenliği gibi yeni konu başlıkları NATO'nun Londra Zirvesi'nde tartışılacaktır.¹⁰ O halde Soğuk Savaş ve öncesi yaşanmış güçler dengesi ışığında devletler arası rekabetin halen ne kadar geçerli olduğu hususu şüphelidir. Nitekim terörist ve diğer devlet dışı silahlı grupların da söz konusu olduğu günümüz güvenlik ortamı devletleri bir araya gelmeye ve birlikte yeni güvenlik tedbirlerini tartışmaya zorlamaktadır. NATO en etkin kolektif güvenlik örgütü olarak yeni güvenlik risklerine karşı en uygun platformlardan bi-

10. NATO'nun Londra Zirvesi Ajandasına <https://nato-engages.org/london-2019> sitesinden erişilebilir.

risidir. Ancak mevcut güvenlik anlayışının yeniden ele alınması sonrası, İttifak üyelerinin yeniden yapılanmaya yönelik kapsamlı bir girişimi başlatması, zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

NATO'nun yeniden yapılanmasında şu temel prensipler ön plana çıkmaktadır:

- Üye devletler arasında eş güdümün tesis edilmesi
- Ortak güvenlik söz konusu olduğunda –Suriye vakasında görüldüğü gibi– milli çıkarlara gerektiğinde asgari müşterekte ket vurulması
- NATO'nun bir araç olmaktan ziyade tüm üye devletlerin güvenlik kaygılarının meşru olduğu bir güvenlik platformu şeklinde algılanması
- Güvenliğin sert niteliklerinin yanında insanlık, insan, siber, bilgi, teknoloji güvenliği gibi “yumuşak” alanlarda da iş birliği ve yenilikçi yaklaşıma öncelik verilmesi
- Üye ülkelerin söylem ve eylem tutarlılığının sağlanmasında daha etkin olunması konuları

Belirtilen prensipler çerçevesinde NATO'nun askeri niteliği günümüz güvenlik kaygılarına karşı yetersiz kalmaktadır. Diğer bir ifadeyle Ani Reaksiyon Kolordularının nasıl konuşlanması gerektiği gibi basit karar verme süreci gerektiren hususlar NATO üyelerinin güvenliğine kısıtlı katkıda bulunabilecektir. Ancak siber güvenlik gibi mevcut riskler ise üye ülkelerin ekonomi ve günlük yaşantıları üzerinde daha derin etkiler yaratabilecektir. Sonuçta NATO'nun ortak bir ruh minvalinde yeni tehdit ve risklere karşı tedbirler geliştirmesi ve yeniden yapılanması gerekli hale gelmiştir.

SONUÇ

Küresel dengelerin kaygan yapısı altında müttefik ülkelerin çıkarları ve NATO'nun alt bölgesel düzeyde değişen öncelikleri her zamankinden daha görülür hale gelmiştir. Londra'da yapılacak NATO zirvesi –bu perspektifte belirtilen genel atmosfer dahilinde– üye ülkelerin pazarlıkları şeklinde cereyan edeceği görülmektedir. NATO'nun kurumsal yapısıyla –üye ülkelerin çıkarlarını uzlaştırma kapasitesinin sınırlı olduğu dikkate alındığında– objektif kriterler ışığında tüm müttefiklerin güvenlik kaygılarına hitap etmesi halen bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak ABD ve Fransa gibi küresel beklentileri için NATO'yu bir araç olarak gören ülkelerin bu soruna neden oldukları ileri sürülebilir. Nihayetinde NATO'nun başat aktörlerinde şu eğilimler görülmektedir:

- Nükleer güvensizlik gündeminin ortaya çıkması
- Üye ülkelerin savunma harcamalarının kendi milli bütçelerine aktarılması
- Terörizmle mücadele etme iddiasıyla küresel operasyonlar düzenlerken, diğer müttefik ülkelerinin benzer sorunlarını görmezden gelmeye, hatta aleyhte girişimlere bulunma
- NATO'yu ifade edilen ortam dahilinde “sadece” bir araç olarak görme

Öte yandan yeni güvenlik risk ve tehditleri de geleneksel anlayışın anlamsızlaşmasına neden olmaktadır. Sonuçta NATO liderlerinin Londra Zirvesi'nde müşterek olanı görmeye ve güvenliğin ittifak için “bölünmezliği” istikametinde tavır almaya çalışması, çağdaş ortama uygun olarak yeniden yapılanma sürecini başlatması beklentiler olarak ortaya çıkmıştır.